

CAD ATÁ AR AN SEINNTEOIR FÍSEÁN?

TÁ SRAITH DE GHEARRTHÓGA GEARRA ÓN TSRAITH THEILIFÍSE 'ECO EYE' MAR A LIOSTAÍTEAR THÍOS. TÁ GEARRTHÓG FREISIN AIR INA LÉIRÍTEAR NA DÚSHLÁIN ATÁ ROMHAINN MAIDIR LE BHEITH NÍOS INBHUANAITHE. ÍOSCHÓIPEÁIL NA TRASCRÍBHINNÍ GAEILGE AR-LÍNE.

ATHRÚ AERÁIDE

- » ÁR LORG CARBÓIN A THOMHAS
- » ATHRÚ AERÁIDE AGUS ÉIRE – RÉAMHRÁ
- » TIONCHAIR ATHRUITHE AERÁIDE AR AN DOMHAN
- » TIONCHAIR ATHRUITHE AERÁIDE GO HÁITIÚIL

AER GLAN

- » COMAITÉIREACHT AR MHODH NÍOS GLAISE CHUIG AN SCOIL AGUS IONAID OIBRE

UISCE GLAN

- » TRÁNNA NA mBRATACH GORM A CHOSAINT
- » AN T-UISCE ÓIL A CHOSAINT
- » TRUAILLIÚ UISCE

ÚSÁID ACMHAINNÍ INBHUANAITHE

- » ATHCHÚRSÁIL – DRAMHAÍL MAR ACMHAINN
- » DRAMHAÍL ORGÁNACH A ATHCHÚRSÁIL
- » SAOIRÍ GLASA TEAGLAIGH
- » FUINNEAMH ÓN nGAOTH – CUMHACHT DON TODHCHAÍ

ITHIR AGUS BITHÉAGSÚLACHT CHOSANTA

- » AN BHOIRINN A CHOSAINT
- » BITHÉAGSÚLACHT SNA PORTAIGH
- » BITHÉAGSÚLACHT SNA FARRAIGÍ
- » BITHÉAGSÚLACHT SNA FORAOISÍ

COMHTHÁTHÚ AGUS CUR I bhFEIDHM

- » TEACHTAIREACHT NA SCOILEANNA GLASA A THABHAIRT ABHAILE

CAD IAD NA hACMHAINNÍ AR-LÍNE?

TÁ ACMHAINNÍ SA PHACÁISTE SEO LE HAGHAIDH NA MAC LÉINN IN OSSP, SAN IDIRBHLIAIN AGUS IN EOLAÍOCHT AGUS TÍREOLAÍOCHT NA SRAITHE SHÓISEARAÍ LE hÚSÁID LEIS NA GEARRTHÓGA 'ECO EYE'. LEAGTAR AMACH NA hACMHAINNÍ MAR SEO A LEANAS:

CEACHTANNA TUISCEANA

Baineann ceacht tuisceana le gach gearrthóg. Tá siad oiriúnach go háirithe le haghaidh ranganna OSSP agus Idirbhliana ach is féidir iad a chur in oiriúint do ranganna eile.

PLEANANNA LE HAGHAIDH CEACHTANNA EOLAÍOCHTA

CEACHT EOLAÍOCHTA 1: Athrú Aeráide – (Tíreolaíocht na hArdteistiméireachta; 4.5 Tionchar ar an gComhshaoil Ráiteas: Imríonn gníomhaíochtaí geilleagracha tionchar ar an gcomhshaoil. Físic na hArdteistiméireachta: Obair, Cumhacht (lch. 27), Teas, Toilleadh Teasa agus Aistriú Teasa (lch. 29), Rogha 1 Físic Nua-Aimseartha (lch. 40-43).

CEACHT EOLAÍOCHTA 2: Athrú Aeráide – an iarmhairt cheaptha teasa mhéadaithe (Ceimic na hArdteistiméireachta; Rogha 1B; Ceimic Atmaisféarach; Bitheolaíocht na hArdteistiméireachta Aonad 1.4; Prionsabail Ghinearálta na hÉiceolaíochta, Eolaíocht an Teastais Shóisearaigh; Roinn 1C7; Éiceolaíocht, Roinn 2B2; Dé-Ocsaíd Charbóin, Roinn 2C5; Hidreacarbón, Báisteach Aigéadach).

CEACHT EOLAÍOCHTA 3: Feabhas a chur ar an timpeallacht nádúrtha – Cóireáil Camrais (Ceimic na hArdteistiméireachta Aonad 9 Ceimic an Imshaoil, 9.3 Cóireáil Uisce; Bitheolaíocht na hArdteistiméireachta 1.4.9 Tionchar Daonna ar Éiceachóras).

CEACHT EOLAÍOCHTA 4: Cóireáil Uisce (Ceimic na hArdteistiméireachta Roinn 9.3 - Ceimic an Imshaoil, Eolaíocht an Teastais Shóisearaigh, Aonad 2B3 – Cineálacha Cóireála Uisce).

PLEANANNA LE HAGHAIDH CEACHTANNA TÍREOLAÍOCHTA DON tSRAITH SHÓISEARACH

Tá na ceachtanna seo comhdhéanta de cheachtanna tuisceana, obair léarscáile agus gníomhaíochtaí ranga.

CEACHT 1: Athrú Aeráide

CEACHT 2: Comaitéireacht ar mhodh níos glaise

CEACHT 3: Truailliú Uisce

CEACHT 4: Fuinneamh ón nGaoth

MODÚL NA HIDIRBHLIANA

Nuair a bheidh na gearrthóga feicthe agus na ceachtanna tuisceana déanta ag na mic léinn, beidh siad in ann na ceisteanna a thagann chun cinn in 'Eco Eye' a fhiosrú tuilleadh trí obair a dhéanamh astú féin nó i ngrúpaí, trí ransú smaointe, obair léarscáile agus obair allamuigh. Is féidir staidéar a dhéanamh ar na hAonaid ina n-aonar nó mar chuid de mhodúl ar an Imshaol agus ar Fhorbairt Inbhuanaithe.

AONAD 1 – ATHRÚ AERÁIDE: Déanfaidh na mic léinn na príomhchúiseanna a bhaineann le hathrú aeráide agus na nithe is mó a chuireann leis an bhfadhb in Éirinn a aithint. Feicfidh siad, cé go mbíonn cúiseanna áitiúla leis, go mbíonn tionchar domhanda aige agus moltar gníomhartha áitiúla le dul i ngleic leis an gceist.

Gearrthóga ábhartha: Ár lorg carbóin a thomhas, Athrú aeráide agus Éire – Réamhrá, Tionchair athruithe aeráide ar an domhan, Tionchair athruithe aeráide go háitiúil.

AONAD 2 – AER GLAN: Déanfaidh na mic léinn an trácht ina gceantar féin a mheas, na príomhfhadhbanna a aithint agus straitéisí a cheapadh chun fadhbanna tráchta a réiteach ina gceantar féin (nó sa cheantar uirbeach is gaire dóibh ina bhfuil fadhbanna tráchta).

Gearrthóga ábhartha: Comaitéireacht ar mhodh níos glaise chuig an scoil agus ionaid oibre.

AONAD 3 – UISCE GLAN: Gheobhaidh na mic léinn tuisceant ar an tábhacht a bhaineann le huisce le hól agus le huisce mar acmhainn agus mar ghnáthóg. Feicfidh siad an tionchar atá ag an duine ar chaighdeán an uisce agus foghlaimeoidh siad faoi ghníomhaireachtaí éagsúla a bhfuil baint acu le huisce a sholáthar agus a chosaint. Is féidir le mic léinn ansin taighde a dhéanamh ar chaighdeán uisce ina gceantar féin ag úsáid léarscáileanna an EPA ar-líne nó trí staidéar allamuigh.

Gearrthóga ábhartha: Tránna na mBratach Gorm a chosaint, Uisce óil a chosaint, Truailliú Uisce.

AONAD 4 – BITHÉAGSÚLACHT: Breithneoidh na mic léinn chomh tábhachtach is atá an oidhreacht nádúrtha don phobal áitiúil ó thaobh taitneamhachtaí, turasóireachta agus caomhnaithe. Is féidir le húsáidí éagsúla teacht salach ar a chéile uaireanta (m.sh. d'fhéadfadh turasóirí damáiste a dhéanamh do ghnáthóga, d'ainmhithe nó do phlandaí leochaileacha) agus beidh mic léinn eolach ar na páirtithe leasmhara éagsúla a bhfuil ról acu i mbithéagsúlacht a chosaint. Feicfidh mic léinn an tábhacht a bhaineann le speicis dhúchais trí thaighde a dhéanamh ar bhithéagsúlacht áitiúil agus feabhsuithe pleanála ar thalamh scoile.

Gearrthóga ábhartha: An Bhoirinn a chosaint, Bithéagsúlacht sna portaigh, Bithéagsúlacht sna farraigí, Bithéagsúlacht sna foraoisí.

AONAD 5 – ÚSÁID ACMHAINNÍ INBHUANAITHE: Bainimid úsáid as raon acmhainní gach lá lena n-áirítear fuinneamh, uisce agus bia.

D'fhéadfaimis a bheith níos inbhuanaithe sa tslí ina n-úsáidimid acmhainní trí níos mó dár gcuid dramhaíola a laghdú, a athúsáid agus a athchúrsáil agus stíl bheatha níos inbhuanaithe a roghnú. Féadfaidh mic léinn iomhá a chruthú den chás ina bpobal áitiúil trí shuirbhé a dhéanamh ar chleachtais agus ar mheonta i ndáil le diúscairt dramhaíola agus ar eolas faoi fhuinneamh go háitiúil.

Gearrthóga ábhartha: Athchúrsáil – dramhaíl mar acmhainn, Dramhaíl orgánach a athchúrsáil, Saoirí glasa teaghlaigh, Fuinneamh ón ngaoth – cumhacht don todhchaí.

AONAD 6 – MAIREACTÁIL INBHUANAITHE: Ag leanúint ar aghaidh ó Aonad 5, beidh mic léinn in ann a mhéad a bhaineann príonsabail na maireactála inbhuanaithe le teaghlaigh ina bpobal féin a mheas trí shuirbhé a dhéanamh ar stíl bheatha an phobail.

Gearrthóga ábhartha: Teachtaireacht na Scoileanna Glasa a thabhairt abhaile.

AONAD 7 – CUR I bhFEIDHM: Is gné thábhachtach de chaomhnú comhshaoil iad dlíthe comhshaoil agus san aonad seo, breithneoidh mic léinn fíorchionta, pionóis agus rialacháin ag úsáid eolais as nuachtáin, irisí agus ar-líne maidir le hionchúisim i ndáil le sárúithe ar dhlíthe comhshaoil.

PLEANANNA LE HAGHAIDH CEACHTANNA OSSP

CEACHT OSSP 1: Athrú aeráide agus Éire.

Gearrthóg ábhartha: Athrú aeráide agus Éire – Réamhrá.

CEACHT OSSP 2: Tionchair athruithe aeráide go háitiúil – tuilte.

Gearrthóg ábhartha: Tionchair athruithe aeráide go háitiúil – Baile Átha Cliath a chosaint ó bhaol tuilte.

CEACHT OSSP 3: Aer glan - Comaitéireacht ar mhodh níos glaise chuig an scoil agus ionaid oibre.

Gearrthóg ábhartha: Comaitéireacht ar mhodh níos glaise chuig an scoil agus ionaid oibre.

CEACHT OSSP 4: Acmhainní uisce cosanta.

Gearrthóga ábhartha: Tránna na mBratach Gorm a chosaint, Uisce óil a chosaint, Truailliú Uisce.

CEACHT OSSP 5: Ithir agus Bithéagsúlacht Chosanta.

Gearrthóga ábhartha: An Bhoirinn a chosaint, Bithéagsúlacht sna portaigh, Bithéagsúlacht sna farraigí, Bithéagsúlacht sna foraoisí.

CEACHT OSSP 6: Úsáid acmhainní inbhuanaithe.

Gearrthóga ábhartha: Athchúrsáil – dramhaíl mar acmhainn, Dramhaíl orgánach a athchúrsáil, Saoirí glasa teaghlaigh, Fuinneamh ón ngaoth – cumhacht don todhchaí.

CEACHT OSSP 7: Comhtháthú agus Cur i bhFeidhm.

Gearrthóg ábhartha: Teachtaireacht na Scoileanna Glasa a thabhairt abhaile.

